

Programa anual d'execució de la reserva natural de s'Albufereta

2010

Presentació

El programa anual d'execució és el document què defineixen, a un any vista, les actuacions que es duran a terme en un espai natural protegit, en aquest cas a la reserva natural de s'Albufereta, i que estan encaminades a assolir objectius concrets.

L'esquema conceptual que segueix aquest document per organitzar les actuacions a la Reserva és el següent:

- Definició dels objectius generals de la Reserva
- Definició dels objectius específics (per àrees de gestió)
- Definició dels objectius operatius per enguany
- Actuacions (accions que s'han dur a terme per aconseguir els objectius operatius per al 2010)

Els objectius generals de la Reserva Natural de s'Albufereta són:

1. La conservació íntegra i la millora del patrimoni natural, paisatgístic i etnològic en el seu àmbit territorial, com també la restauració d'aquests valors en els casos en què sigui possible.
2. La difusió pública i educativa dels valors d'aquest patrimoni mitjançant la utilització social òptima.
3. L'harmonització dels usos tradicionals, científics i culturals amb els objectius anteriors.

(Decret 121/2001, de 19 d'octubre, pel qual es declara s'Albufereta reserva natural)

En concordança amb els objectius generals de la Reserva, els objectius específics de cada una de les àrees de gestió —que es descriuen en els apartats següents— i la disponibilitat pressupostària, s'estableixen per a l'any 2010 els objectius operatius següents:

1. Continuar amb la retirada de residus de construcció i demolició que hi ha a la Reserva i aplicar mesures de restauració d'hàbitats.
2. Posar a disposició dels usuaris un lloc web dotat de continguts.
3. Disposar de material audiovisual per oferir a les escoles i públic general divulgant els valors de s'Albufereta.
4. Oferir una visita guiada a la Reserva per a tots els centres educatius de la comarca.

5. Formalitzar convenis de col·laboració amb els propietaris per poder dur a terme actuacions de conservació i ús públic en zones que no són actualment domini públic.
6. Senyalitzar l'espai natural protegit.

Així doncs, per enguany, dins les limitacions pressupostàries que imposa el moment, s'ha optat per reforçar les sinèrgies entre institucions per tal que durant el 2010 es continuï avançant cap els objectius generals de la Reserva.

La directora de la reserva natural de s'Albufereta

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized, flowing script that appears to read 'Carolina Encinas Redondo'.

Carolina Encinas Redondo

Sumari

Equip de gestió

6

Actuacions

1	Àrea de gestió per a la conservació	7
1.1	Programa de control d'espècies al·lòctones	7
1.2	Projecte de restauració d'hàbitat a Can Cullarassa	8
1.3	Projecte de millora d'hàbitats per a les aus	8
1.4	Projecte de connexió a la xarxa de sanejament del nucli urbà de Can Cap de Bou.....	8
2	Àrea de desenvolupament socio-econòmic.....	9
2.1	Formalització de convenis de col·laboració	9
2.2	Ajuts a activitats en espais de rellevància ambiental (subvencions)	10
3	Àrea d'ús públic.....	10
3.1	Programa d'interpretació ambiental.....	11
3.2	Programa d'agenda d'activitats	11
3.3	Publicacions.....	12
3.4	Producció audiovisual	12
3.5	Instal·lació de pantalles visuals	12
3.6	Lloc web.....	12
3.7	Senyalització.....	12
4	Àrea d'investigació i seguiment.....	13
4.1	Seguiment naturalístic	13
4.2	Estudi sobre l'èxit reproductor de Charadrius alexandrinus.....	13
4.3	Estudi sobre la toponímia de s'Albufereta	14
4.4	Seguiment hídric	14

5	Àrea de participació.....	14
5.1	Junta rectora	15
5.2	Voluntariat	15
6	Àrea de manteniment.....	15
6.1	Brigada de reinserció social.....	15
7	Àrea de vigilància.....	16
8	Àrea d'administració.....	16

Pressupost

18

Equip de gestió

Espais de Natura és l'empresa pública que depèn de la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat que gestiona la reserva natural de s'Albufereta.

El personal adscrit a la Reserva durant el 2010 és una directora conservadora i, durant mig any, un vigilant.

A part d'això, hi ha personal no adscrit a la Reserva que també realitzarà feines per la Reserva. Així doncs, la brigada de conservació d'Espais de Natura s'encarregarà de les feines bàsiques de manteniment i conservació de s'Albufereta. Es tracta d'una brigada que fa feines als diferents espais naturals protegits de Mallorca.

També una educadora ambiental del parc natural de s'Albufera de Mallorca dedicarà parcialment la seva activitat a la reserva natural de s'Albufereta.

De la mateixa manera, l'agent de medi ambient destinat al municipi de Pollença s'encarregarà de la vigilància ambiental del territori de s'Albufereta i la perifèria de protecció (caça, abocaments, control d'incendis, etc).

1 Àrea de gestió per a la conservació

Objectius específics:

- Garantir la protecció i preservació d'aquesta zona humida, de les espècies i la diversitat biològica que s'hi associa.
- Controlar, minimitzar i eliminar (sempre que sigui possible) les diverses amenaces que exerceixen pressió sobre els valors de la Reserva (abocaments diversos, introducció d'espècies al·lòctones, explotació de recursos, electrocucions i col·lisions amb línies elèctriques, etc.).
- Recuperar els hàbitats degradats i les espècies amenaçades pròpies de s'Albufera i prendre mesures per millorar-los.
- Atenuar els efectes de les inundacions sobre els veïns (perifèria de protecció o aigües a dalt).
- Millorar el sistema de control hídric per fer una gestió activa dels nivells d'aigua.
- Prevenir el deteriorament, i millorar i restaurar les masses d'aigua superficial per assolir un bon estat ecològic per a l'any 2015, incloent la correcció de qualsevol dany sobre ecosistemes terrestres (objectiu de la Directiva Marc d'Aigües).

Actuacions:

1.1 Programa de control d'espècies al·lòctones

Encara que ja fa anys que es duu a terme el control d'espècies al·lòctones a la Reserva, hi continua havent focus de plantes exòtiques com *Carpobrotus edulis*, *Agave americana*, *Loricena japonica*, etc. Per això, s'han de continuar eliminant els focus coneguts i repassar els eliminats en el passat per evitar que rebrotin.

D'altra banda, la presència de fauna exòtica o de predadors antròpics (moixos, per exemple) suposa un perill per a la conservació de la fauna de la Reserva, per la depredació i la competència per l'hàbitat que suposen. Per això, es posarà en marxa una campanya de control de depredadors, que inclourà una campanya de conscienciació entre els veïns.

1.2 Projecte de restauració d'hàbitat a Can Cullarassa

El Pla d'ordenació de recursos naturals (PORN) de la reserva natural de s'Albufereta va fixar un termini de cinc anys per a la retirada dels enderrocs i dels residus que hi ha a s'Albufereta. Alguns dels focus d'abocament de residus s'han eliminat en els anys anteriors. No obstant això, per al 2010 es preveu continuar amb la retirada dels residus de construcció i demolició que queden a l'abocament nord al prat de Can Cullarassa, una zona que es va utilitzar com a abocador incontrolat fins al final dels vuitanta i on fins l'any passat hi havia dipositats entre 30.000 i 50.000 m³ d'enderrocs i material d'excavació (terra i pedres). En alguns punts, els enderrocs obstrueixen part de les canals de drenatge de la zona.

Durant l'any 2010, s'han de retirar els residus que falten i recuperar una fesomia d'aiguamoll a la zona. Altrament, també es realitzaran tasques de retirada de vegetació al·lòctona del lloc i es plantaran espècies vegetals arbustives produïdes al Viver genètic de Menut per tal de restaurar al màxim l'hàbitat natural al prat de Can Cullarassa i habilitar un itinerari pels visitants.

Aquestes actuacions seran íntegrament finançades per l'Obra Social La Caixa.

1.3 Projecte de millora d'hàbitats per a les aus

Durant l'any 2010 es preveu efectuar bàsicament dues actuacions de millora d'hàbitats per facilitar llocs de descans, alimentació o fins i tot reproducció a algunes espècies d'aus com podrien ésser *Himantopus himantopus* o *Charadrius dubius*. Aquestes actuacions consistiran en aclarida de la vegetació a un punt on la vegetació és molt densa i homogènia i els transectes del seguiment d'aus indiquen que gairebé no hi ha espècies que fan servir aquest indret. El desbrossament d'una part d'aquest lloc generarà vegetació nova i diversitat d'ambients per les aus.

1.4 Projecte de connexió a la xarxa de sanejament del nucli urbà de Can Cap de Bou

Per millorar la qualitat de les aigües de s'Albufereta cal atenuar els actuals focus de contaminació existents. Els focus més importants de contaminació són per aigües residuals produïts pels nuclis urbans englobats o annexes a la Reserva que encara no estan connectats a la xarxa de clavegueram, encara que també hi contribueixen altres focus de contaminació puntual eventual i constant difusa (fosses sèptiques dels habitatges unifamiliars aïllats).

Durant el 2009, la Reserva va encarregar un avantprojecte per valorar la possibilitat de connexió del nucli urbà de Can Cap de Bou a la xarxa de clavegueram del municipi d'Alcúdia i el va presentar a les respectives administracions competents per catalitzar l'execució del projecte, necessari per assolir l'objectiu de la Directiva marc a la reserva natural de s'Albufereta.

Un pic presentat l'avantprojecte de connexió que es va encarregar és necessari que aquest projecte s'executi per millorar la qualitat de les aigües de s'Albufereta. Per això, l'Agència Balear de l'Aigua (AB AQUA) finançarà aquest projecte.

L'extrem de la urbanització de sa Marina que falta dotar de servei municipal de sanejament previsiblement serà connectada a la xarxa de sanejament municipal. L'Ajuntament d'Alcúdia té preparat un projecte.

2 Àrea de desenvolupament socio-econòmic

Objectius específics:

- Mantenir els serveis ambientals (turisme i recreació) sempre que siguin compatibles amb els objectius de conservació.
- Implicar els propietaris i veïns en la protecció de s'Albufereta.
- Gestionar els valors i recursos de s'Albufereta a les finques de titularitat privada d'acord amb els objectius de la Reserva.
- Harmonitzar els usos tradicionals amb els altres objectius de la Reserva.
- Restaurar i recuperar els valors culturals i etnològics de s'Albufereta.
- Promocionar els sistemes de producció ecològica i l'ecoturisme.

Actuacions:

2.1 Formalització de convenis de col·laboració

Espais de Natura signarà convenis de col·laboració amb els propietaris que ho desitgin de finques incloses dins la reserva natural de s'Albufereta i perifèria de protecció, per aconseguir els objectius generals de conservació d'aquest espai i habilitar dos itineraris de visita per al públic general. Els convenis establiran els drets o les obligacions de cada una de les parts, el període de vigència i regularan, per acord d'ambdues parts, les possibilitats i modalitats de visita de la propietat. El conveni es formalitzarà sempre que es consideri que entre l'Administració i la propietat hi ha actuacions, usos i inversions que poden ser d'interès comú que, a més, s'adeqüen als objectius generals de la Reserva.

Sempre dins les disponibilitats materials i pressupostàries per al 2010, s'iniciaran les activitats previstes en els convenis formalitzats.

2.2 Ajuts a activitats en espais de rellevància ambiental (subvencions)

Durant el 2010 es tramitaran les 45 sol·licituts de subvencions presentades a la convocatòria pública de subvencions per al finançament d'inversions als espais de rellevància ambiental per als anys 2009 i 2010.

3 Àrea d'ús públic

Objectius específics:

- Millorar la informació a l'abast dels usuaris sobre la Reserva, i difondre'n els valors públicament i educativament.
- Mantenir les diverses modalitats de visita en uns recorreguts, nivells de freqüentació i zonificació que no perjudiquin els valors de la Reserva.
- Donar a conèixer la Reserva entre la població dels termes municipals d'Alcúdia i Pollença per fomentar-ne la participació.
- Aconseguir un apropament respectuós dels visitants a l'espai natural que els desperti l'interès per la conservació del patrimoni natural.
- Implicar els centres escolars de la comarca perquè incorporin la Reserva en els seus programes curriculars.

Actuacions:

3.1 Programa d'interpretació ambiental

S'oferiran visites guiades per a grups organitzats d'un màxim de 15-20 persones (en funció del tipus de visita i l'edat dels participants). El tipus de públic al qual s'adrecen és, principalment: als grups escolars, a les visites concertades de grups sense finalitat de lucre o de col·lectius especials (excursionistes, naturalistes, grups juvenils, associacions, etc.) preferentment de la comarca o vinculats amb la Reserva Natural.

L'oferta dirigida als centres escolars durant el 2010 serà la següent:

Vet aquí el que he trobat!

Primer cicle de primària

Els objectes que es troben a la platja de sa Marina són el motiu per explicar com funciona l'ecosistema i quins són alguns dels impactes que l'afecten.

Descobreix les plantes de la sal i els ocells de l'aigua

Segon cicle de primària, ESO, batxillerat, cicles formatius i escola d'adults

Només algunes plantes poden viure a la vorera de la mar i amb aigües salabroses. En aquesta visita s'expliquen les característiques del salobrar, el tamarellar i la vegetació dunar. També s'aprofita la visita per observar alguns dels ocells que necessiten llocs amb aigua com s'Albufereta per poder viure.

Volta en bicicleta

ESO, batxillerat, cicles formatius i escola d'adults

En una volta amb bicicleta a la Reserva s'ofereix una visió de conjunt del que és s'Albufereta dins l'entorn de la badia de Pollença. Fàcilment es pot comprendre quina va ser la importància d'aquesta zona humida al llarg del temps.

3.2 Programa d'agenda d'activitats

S'organitzaran diverses activitats (visites especials, tallers, cursos, conferències, celebració d'efemèrides, etc.) per donar a conèixer la Reserva Natural als distints sectors socials dels municipis d'Alcúdia i Pollença mitjançant dues agendes d'activitats: la de primavera-estiu i la de tardor-hivern.

Entre altres, es prepararan activitats per promocionar l'agricultura ecològica i l'ecoturisme.

3.3 Publicacions

Es continuarà difonent el tríptic informatiu disponible en quatre idiomes de la reserva natural de s'Albufereta a tots els punts d'informació turística dels municipis d'Alcúdia i Pollença, als comerços i hotels de la zona, i també entre els visitants que el sol·licitin. No obstant això, es prepararà els continguts per una nova versió de tríptic informatiu general.

3.4 Producció audiovisual

Durant l'any 2010 es prepararà un vídeo divulgatiu sobre s'Albufereta adreçat al públic general i escolars que vulguin visitar la Reserva.

3.5 Instal·lació de pantalles visuals

Un pic restaurada la zona de Can Cullerassa s'instal·laran pantalles visuals per tal que la visita del lloc per part del públic general no generi molèsties a la fauna.

3.6 Lloc web

Dotar de continguts un espai web sobre la reserva natural de s'Albufereta en què es pugui consultar la informació bàsica sobre aquest espai natural protegit, les activitats programades i les dades de contacte.

3.7 Senyalització

Durant l'any 2010 s'instal·laran els senyals que s'han dissenyat durant l'any 2009 d'acord al manual normalitzat d'Espais de Natura Balear.

4 Àrea d'investigació i seguiment

Objectius específics:

- Millorar la informació bàsica disponible sobre les espècies i els ecosistemes de la Reserva.
- Fer el seguiment i l'anàlisi de dades per poder detectar possibles canvis o tendències en l'ecosistema
- Avaluar les amenaces existents i els resultats de les accions de gestió.
- Conèixer la qualitat de l'aigua i les seves variacions en el temps.
- Millorar el coneixement de l'ús de la Reserva que fan les diferents espècies.
- Fomentar la investigació científica a la Reserva, sempre sense fer-ne malbé els valors.
- Conèixer el funcionament hídric de la zona per preveure conseqüències en les actuacions i la gestió.

Actuacions:

4.1 Seguiment naturalístic

L'obtenció de la informació de base sobre aquests valors (espècies i hàbitats més valuosos), la situació actual i la tendència és imprescindible i necessària per emprendre mesures de gestió i per fer-ne l'avaluació posterior.

Es continuarà amb el seguiment de vertebrats que s'ha fet anys anteriors. A més a més, es farà una compilació d'informació disponible fins hores d'ara a s'Albufereta sobre biodiversitat amb l'objectiu de confeccionar el Catàleg de Biodiversitat.

4.2 Estudi sobre l'èxit reproductor de *Charadrius alexandrinus*

S'encarregarà un estudi sobre les poblacions de *Charadrius alexandrinus* a la Reserva, principalment per conèixer el seu èxit reproductor i també per conèixer si les tanques dissuassòries que es varen col·locar a la platja amb el projecte de restauració del sistema dunar han afavorit aquesta espècie.

4.3 Estudi sobre la toponímia de s'Albufereta

A s'Albufereta fa falta un estudi de la toponímia i molt en concret dels microtopònims que no apareixen a la documentació cartogràfica actual. Cal recuperar aquesta informació dels informadors locals bons coneixedors de s'Albufereta, tots ells ja jubilats.

4.4 Seguiment hídric

Es continuarà fent la medició dels paràmetres pH, conductivitat, salinitat, concentració de nitrats, nitrits i fofats, etc... així com l'anàlisi microbiològica de mostres d'aigua dels desset punts de la Reserva designats a aquest efecte. El Pla de mostreig s'acordarà amb el Laboratori de l'Aigua de la Direcció General de Recursos Hídrics.

També es farà el seguiment i control dels llocs on es detecti l'efecte dels abocaments d'aigües residuals. S'investigarà l'origen concret i el causant. Es prendran mesures per evitar-los.

Per altra banda, continuarà el contracte de seguiment dels cabals d'aigua d'entrades i sortides de s'Albufereta.

5 Àrea de participació

Objectius específics:

- Fomentar la participació dels distints sectors socials en la gestió de la Reserva.
- Afavorir la participació dels grups de voluntaris en les tasques de conservació i manteniment de la Reserva.
- Col·laborar amb entitats que promoguin el voluntariat per crear línies de treball i projectes adequats als objectius de la Reserva i que, a la vegada, fomentin la implicació.

Actuacions:

5.1 Junta rectora

Durant l'any 2010 es convocarà la Junta Rectora perquè els distints sectors socials que la componen participin, hi aportin suggeriments i generin un debat constructiu sobre les actuacions projectades a la Reserva Natural. La Junta Rectora informa preceptivament el Programa anual d'execució i la memòria anual d'actuacions abans de la seva aprovació.

5.2 Voluntariat

Es duran a terme distintes accions de voluntariat adequades a la capacitat, la formació i les expectatives de cada un dels grups perquè puguin participar en tasques de conservació i manteniment de la Reserva.

6 Àrea de manteniment

Objectius específics:

Mantenir en bon estat les instal·lacions o infraestructures de la Reserva, a més de mantenir netes les zones públiques i encarregar-se del manteniment general de la Reserva.

Actuacions:

6.1 Brigada de reinserció social

Per fer front a les necessitats de manteniment general que es generen a la Reserva es contractarà una brigada amb persones amb risc d'exclusió social o que estiguin en procés de reinserció social. Aquesta brigada serà finançada íntegrament per l'Obra Social La Caixa.

7 Àrea de vigilància

Objectiu específic:

- Fer complir la normativa ambiental en l'àmbit del PORN de s'Albufereta i donar-ne informació.
- Evitar que es produeixin activitats no permeses a la reserva natural de s'Albufereta.
- Detectar amenaces reals i potencials a l'ecosistema.

Actuacions:

Es considera prioritària la vigilància de les activitats i actuacions que suposen una amenaça clarament identificada dels valors de la Reserva Natural. Per això, els agents de medi ambient de la Conselleria s'ocuparan de:

- Vigilar que no es facin construccions il·legals.
- Vigilar la franja litoral per evitar impactes sobre el sistema dunar i fer complir la normativa de Costes.
- Vigilar que es compleixin les vedes de caça i pesca, i que només es facin servir les arts permeses.
- Vigilar que no es produeixin abocaments (aigües residuals, enderrocs i altres).

Els mesos d'estiu es destinarà un vigilant a la Reserva per actuar, sobretot, a la zona de costa.

8 Àrea d'administració

Objectius específics:

Dotar la Reserva dels mitjans econòmics, humans i administratius perquè funcioni correctament.

Actuacions:

Es duran a terme les tasques administratives quotidianes: informes tècnics, facturació, correspondència, atenció al públic, autoritzacions i permisos, etc.

A final d'any es redactarà la memòria d'activitats 2010.

Pressupost

Programa anual 2010	Espais de Natura Balear	ABAQUA	La Caixa
1. Àrea de gestió per a la conservació			
1.1. Programa de control d'espècies al·lòctones.	14.000 €		
1.2. Projecte de restauració d'hàbitat a Can Cullarassa			200.000 €
1.3. Projecte de connexió a la xarxa de sanejament del nucli urbà de Can Cap de Bou		200.000 €	
Subtotal: 414.000 €			
2. Àrea de desenvolupament socio-econòmic			
2.1. Formalització de convenis de col·laboració	20.200 €		
2.2. Ajuts a activitats en espais de rellevància ambiental (subvencions)	Segons partida específica d'ENB		
Subtotal: 20.200 €			
3. Àrea d'ús públic			
3.1. Programa d'interpretació ambiental	Mitjans propis		
3.2. Programa d'agenda d'activitats	500 €		
3.3. Publicacions	Mitjans propis		
3.4. Producció audiovisual		10.440 €	
3.5. Instal·lació pantalles visuals	6.000 €		
3.6. Lloc web	Mitjans propis		
3.7. Senyalització	17.602,8 €		
Subtotal: 34.542,8 €			
4. Àrea d'investigació i seguiment			
4.1. Seguiment naturalístic	12.000 €		
4.2. Estudi sobre l'èxit reproductor de	3.000 €		

<i>Charadrius alexandrinus</i>			
4.3. Estudi sobre la toponímia de s'Albufereta	2.300 €		
4.4. Seguiment hídric	7.000 €		
Subtotal: 24. 300 €			
5. Àrea de participació			
5.1. Junta Rectora	Mitjans propis		
5.2. Voluntariat	Mitjans propis		
6.Àrea de manteniment			
6.1. Brigada de reinserció social	3.000 €		21.500 €
Subtotal: 24.500 €			
7. Àrea de vigilància			
8. Àrea d'administració			
	2.000 €		
SUBTOTALS PER ENTITAT	87.602 €	210.440 €	221.500 €
TOTAL	519.542 €		